

Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri

Village Institutes in terms of Teacher Training

Mehmet ŞEREN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Ankara-Türkiye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Türk Eğitim Tarihinde önemli bir yeri olan Köy Enstitülerini köye öğretmen yetiştirme yönünden değerlendirmektir. 17 Nisan 1940 tarihinde 3803 Sayılı Yasayla kurulan Köy Enstitüleri hem kuruluş amaçları hem de işleyişi açısından kendine özgü özellikler taşımaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin özgün eğitim kurumları olmuşlardır. Çalışmada Köy Enstitülerini hazırlayan nedenler, kuruluş amaçları, yerleri, işleyişi ve bu kurumlardan yetişen öğretmenlerin sayı ve nitelikleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Köy öğretmen yetiştirme, Köy Enstitüleri

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the importance of Village Institutes in terms of teacher training for villages. These institutes, which were established on the 17th of April, 1940 by the Act of Village Institutes numbered 3803, have their own characteristics in terms of their functions and their foundation aims. Therefore, they have always kept their importance in Turkey. The study deals with the necessity of these institutes, the reasons for their establishment, their functions and place in the field of education, and the number of teachers and their qualifications who graduated from these institutes.

Keywords: Teacher Training for Villages, Village Institutes

SUMMARY

Most of the population was living in villages when the Republic was declared in Turkey in 1923. The aim of the Republic, founded under Atatürk's leadership, was to start the development from villages. The first thing to do for the Republican governments, who were facing the reality that almost all of the population living in villages being ignorant, was to make great efforts to solve the educational problems of the villages. Since the implementations put into force failed to train teachers who knew the realities of the villages and who could accommodate to the village brought new explorations. Village Institutes were founded as a result of these explorations. They were training teachers and the experts needed in villages, however it can be said that they were more effective in terms of teacher training. It is seen that they had an original structure because of their objectives, places and unique teaching activities.

The objectives of these Village Institutes founded by an act legislated on April 17, 1940 was to train teachers who were skillful and good models for the peasants. The graduates of these institutes assigned as a teacher had to both coordinate teaching activities and guide the villagers to make agriculture scientifically. According to the related act, the graduates of these institutes had to work for twenty years where they were assigned.

Village Institutes were generally founded near the villages which were close to railways and main roads out of the cities and towns. The places where these institutes were founded had to be suitable for agriculture, appropriate for health in terms of air and water, and regional centers for several cities and also this land had to be state-owned one.

Since the date they were founded, the villager's children were accepted to the Village Institutes. Formerly the students graduated from five-grade village schools were accepted to these institutes but as a result of the growing number of institutes and the student needs, the students graduated from four-grade and three grade village schools were also accepted to these institutes. These children were required to be healthy, intelligent, industrious, and more sophisticated than their peers and their achievement

levels had to be higher than their peers. Accepting girls to village institutes had a distinctive importance. This number was quite a few at first but with the efforts of the principals and teachers it was increased. Yet it was quite a few in contrast to boys'. Teachers working at Village Institutes were supposed to make sacrifices. However, the conditions were not good they had to withstand the difficulties. In addition to their sacrifices, they should be graduated from the schools accepted by Ministry. Not only subject teachers were needed in Village Institutes but also teachers of agriculture and technique were needed. Village Institutes show significant differences in management too. Teachers and students were involved in almost all managerial duties.

Teaching and learning activities were work-based. The view that knowledge is meaningful when used was accepted as a medium. Each institute made their own program themselves at first. A common curriculum was developed in 1943. Courses in this curriculum can be classified under three categories as culture, agriculture and technique. Curriculum also had daily, weekly, seasonal and annual dimensions. Daily studies could continue from 8 a.m. to 10 p.m. Village Institutes gave its first graduates in 1945. Until they were closed they gave over 15 thousand graduates. This was half of the total teachers in Turkey in 1954 when they were closed. The graduates of these schools were also assigned as various professionals, especially health professionals. The institutes were changed into Teacher Training High Schools after they were closed.

1.GİRİŞ

Türkiye’de bilimsel anlamda öğretmen yetiştirmenin 160 yıllık bir geçmişi vardır. Bu süreç içerisinde öğretmen yetiştirmede değişik anlayış ve görüşlerin zaman zaman uygulamaya konulduğu görülmektedir. Bunların ilki 1848 yılında açılan ve bir çeşit ortaokul sayılabilecek rüştiyelere öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan “Darülmualimin-i Rüştiye” dir. Bunu ilkokullara öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan “Darülmualimin-i Sıbyan” (1868) ile kız öğretmen okulu olan “Darümuallimat” (1870) izler.

1913 yılında çıkarılan “Tedrisat-ı İbtidaiye Kanun-u Muvakkati” ve Meşrutiyet yıllarında yürürlüğe giren “Vilayetler Umumi İdaresi ve Hususi İdaresi Kanunu” ile her vilayette bir öğretmen okulu açılmaya başlanmıştır. Meşrutiyet yıllarında sayıları 65’e kadar çıkmıştır (Koçer, 1974). II. Meşrutiyet ve onu izleyen yıllarda ilköğretim, köy okulu ile köye göre öğretmen yetiştirme konusunda daha ileri görüşler ortaya çıkmasına rağmen İsmail Hakkı Baltacıoğlu bu okulların birçok yönden yeterli olmadığını ileri sürmüştür (Akyüz, 1978).

Atatürk’ün önderliğinde kurulan Cumhuriyetle birlikte öğretmen yetiştirme konusunda daha gerçekçi yaklaşımların yaşama geçirilmesi için büyük bir çaba içerisine girildiği görülmektedir.

Türk Ulusunun kurtuluş mücadelesinden başarı ile çıkmasında Atatürk’ün dehasının önemli bir payı vardır. Bu büyük insan eğitime önem verdiğini her vesilede açıklamıştır. Atatürk I. Dünya Savaşı yıllarından başlayarak çeşitli vesilelerle öğretmenlere seslenmiş ve eğitimle ilgili konuşmalar yapmıştır. Ayrıca okulları ziyaretlerinde derslere girip öğretmenleri izleyerek onlarla eğitimle ilgili sohbetler yapmıştır. Atatürk belki de eğitimin, öğretmenin önemini en iyi anlamış ve anlatmış devlet adamı, devlet kurucusudur (Akyüz,1981).

Bu nedenle Köy Enstitülerinin kurulmasında Cumhuriyetin ve onu ilan edenlerin eğitime ve öğretime verdiği önemin etkili olduğu söylenebilir.

2. Köy Enstitülerini Hazırlayan Nedenler

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte üzerinde en fazla durulan konulardan biri eğitimidir. Genel nüfusun büyük çoğunluğunu köylü nüfusun oluşturduğu dikkate alındığında köylünün eğitiminin ne denli önemli olduğu anlaşılmaktadır.

1924 tarihli Köy Kanununa göre nüfusu 2.000'e kadar olan yerleşme merkezlerine köy denilmektedir (Resmî Gazete, 1924, sayı: 68). Bir de köy topluluğu açısından tanımlandığında;

Köy topluluğu: Genellikle geniş anlamda tarımla uğraşan toplum bütünü ile ilişkisi az ve koordine edilmemiş olan toplumsal çevreden çok doğal çevre ile ilişki içinde bulunan az sayıda ailelerden kurulu anamalcı düzen öncesi özellikleri gösteren az çok özel topluluktur (Türk Dil Kurumu, 1980).

Köyü sadece yerleşim biçimi veya topluluk açısından ele almak bazı yanlışlıklara yol açabilir. Bu nedenle köyü bir bütün olarak ele almakta yarar vardır. Çünkü köy yerleşim biçimi, toplumsal yaşam ve ekonomik ilişkiler açısından kendine özgü özellikler göstermektedir. Örneğin, kentlerde gerek ekonomik gerekse toplumsal yaşam açısından köylere nazaran daha fazla bir canlılık görülür. Fakat köy kent ayrımında yönetim açısından nüfus yeterli olabilir (Şeren, 1982).

Türkiye'de Cumhuriyet öncesi dönemde, köylünün durumu hiç de iç açıcı değildi. Kartekin'e (1973) göre Osmanlı yönetimi nüfusunun % 80'ini oluşturan köylü ve çiftçiyi zayıflatıyordu. Ordunun büyük bir çoğunluğu bu kaynaktan sağlanıyor ve devlet bütçesinin yarıdan fazlası köylüden alınan vergilerle karşılanıyordu. Vergi düzeni halkın ve özellikle köylünün iş güç durumuna, gelirine göre değildi. Aşar vergisi denilen bilimsel temellerden yoksun, dinsel temellere dayalı vergi sistemi ile köylü ve çiftçinin tarlasından elde ettiği ürünlerinin onda biri elinden alınıyordu.

Köylü ve çiftçiyi en fazla bezdiren bir iş de sık sık angarya olarak çalıştırılmak idi. İşi, gücü ile uğraşırken zamanlı zamansız yol yapmak, erzak taşımak gibi işler için çalıştırılırdı. Tanzimat fermanı angaryayı yasaklamışsa da bu uygulamaya devam edilmiştir. Saltanata isyan eden Genç Türklerin ilan ettirdikleri meşrutiyet döneminde de bu durumda bir değişiklik görülmemiştir (Tonguç, 1939). Cumhuriyet yönetimi

Osmanlı dönemindeki vergi düzenini 17 Şubat 1925’de kaldırmış ve yerine “Mahsulat-ı Arziye Vergisi Hakkındaki Kanun”u yürürlüğe koymuştur (Barkan, 1980).

Cumhuriyetle birlikte köy ve köy sorununa karşı yeni bir yaklaşım doğmuştur. Bu yaklaşım Osmanlı zihniyetinden tümüyle farklıdır ve en önemli özelliği köyü kalkındırmaya yönelik oluşudur. Bu dönemde yorgun insanlar dinlenmek, işlerini ve geçimlerini yoluna koymak ve çocuk yetiştirmek fırsatına kavuşacaklardı. Her işte halktan ve köylüden kuvvet alınacaktı. Cumhuriyet bu demektir (Tonguç, 1939).

Atatürk ve arkadaşlarının Cumhuriyet düşüncelerinde köy ve köylüye özel bir önem verilmiş ve kalkınmanın köyden başlaması gereği üzerinde durulmuştur. Atatürk 1 Mart 1922’de T.B.M.M.’ni açış konuşmasında milletvekillerine şu konuşmayı yapmıştır;

Türkiye'nin sahibi hakikisi ve efendisi, hakiki müstahsil olan köylüdür. O halde, herkesten daha çok refah, saadet ve servete mustahak ve elyak olan köylüdür. Binaenaleyh, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin siyaset-i iktisadiyesi bu gaye-i asliyeyi istihsale mâtuftur.

Efendiler! diyebilirim ki bugünkü felâket ve sefaletin bais-i yegânesi bu hakikatin gafili bulunmuş olmamızdır. Filhakika; yedi asırdan beri cihanın muhtelif aktarına sevk ederek, kanlarını akıttığımız, kemiklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık, cebbarlıkla uşak menzilesine indirmek istediğimiz bu sahib-i aslinin huzurunda bugün kemali hicap ve ihtiramla vaz-ı hakikimizi alalım.

Demiştim ki; bu memleketin sahibi aslisi ve heyeti içtimaiyemizin unsur’u esasi köylüdür. İşte bu köylüdür ki bugüne kadar nur’u maariften mahrum bırakılmıştır. Binaenaleyh; bizim takip edeceğimiz maarif siyasetinin temeli, evvelâ mevcut cehli izale etmektir. Teferruata girmekten içtinaben, bu fikrimi birkaç kelime ile tavsiz etmek için diyebilirim ki, alelilâk umum köylüye okumak, yazmak ve vatanını milletini, dinini, dünyasını tanıtabilecek kadar coğrafi, tarihi, dini ve ahlâki malûmat vermek ve âmali enbaayı öğretmek maarif programımızın ilk hedefidir (Türk Tarih Kurumu, 1989).

Atatürk, ayrıca eğitim öğretim çalışmalarına çok önem veriyordu. Bu nedenle, ilkokul öğretmeni yetiştirilmesi hususunda şöyle diyordu; “Efendiler, herşeyden evvel ehliyetli ilk tedrisat muallimlerinin süratle yetiştirilmesi için mahdut adette fakat vesaiti ve heyeti talimiyesi mükemmel büyük müessesat vücuda getirmek ve bu müesseselerden kafi adette muallim yetiştirmek hususunda Büyük Meclisin ittihaz ettiği tedabirin tatbikına ehemmiyetle devam olunmaktadır” (Milli Eğitim Bakanlığı, 1985).

Cumhuriyetin ilk yıllarında her açıdan Türk köyleri geri kalmıştır. Sağlık şartları korkunç denecek kadar kötüdür. Bunlar Atatürk'ün gösterdiği hedeflere ulaşmayı güçleştiren koşullardır. Cumhuriyet döneminde devlet okulları çoğaltmış, öğretmen yetiştiren kurumlar da yeniden düzeltilmiş, bazı yeni okullar açılmış, bazıları geliştirilmiştir. Her ne kadar bu ve benzeri çalışmalar yapılmışsa da eğitim ve öğretimin daha yaygın ve verimli bir duruma getirilmesi ancak Cumhuriyetin 10. yılından sonra ele alınmıştır.

1930'lu yıllarda kapalı bir ekonomik yapı gösteren köylerde durum hiç de iç açıcı değildi. Köy karanlığın içine gömülmüştü. 1935 sayımına göre Türkiye'nin nüfusu 16.200.694'tür. Bu nüfusun 7.974.226'sini erkek nüfus, 8.226.468'ini kadın nüfus oluşturmaktadır. Erkek nüfusun %68'inin, kadın nüfusun %89'unun okuma-yazma bilmediği, bu oranın toplam nüfusa göre ise %79 olduğu görülmektedir (Devlet İstatistik Enstitüsü, 1973). Bu durum kadınların eğitimden daha az yararlandıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca, bu yıllarda nüfusun büyük çoğunluğunun köylerde yaşadığı dikkate alınır, okuma-yazma bilmeyenlerin büyük oranda köylerde yaşadığı anlaşılacaktır. Bu nedendir ki, gelenekçi bir yapı gösteren Türk köylüleri genellikle atasından gördüğünü yapan, onların gittiği yoldan giden, kısaca yeniliğe açık olmayan yapısal bir özellik göstermektedir (Gedikoğlu, 1949).

Cumhuriyet döneminde harf devrimi gibi devrimler ve birçok yenilikçi düzenlemeler yapıldığı halde; yine de bir türlü istenilen amaca ulaşamamıştır. 1930 – 1940 yılları

arasında eğitim öğretim alanında ulaşılan nokta, Atatürk'ün istediği ve gösterdiği hedeflerin altındadır (Gedikoğlu, 1949).

Eğitim ve öğretim alanında istenilen hedeflere bir türlü varılamamasının nedeni, nüfusun çoğunluğunun köyde yaşamasına karşılık, yapılan eğitim çalışmalarının köy için yeterli olamamasıdır. Örneğin, bu dönemdeki en büyük sorunlardan birisi köyde görev yapacak öğretmenler ve bunların niteliğidir. Çünkü, öğretmenler çeşitli nedenlerle köye gitmek istememekte, gidenler ise köye uyum sağlamakta zorluk çekmektedirler. Dolayısıyla eğitim sorunları Cumhuriyet Türkiye'sinde daima önemli bir yer tutmuştur. 1940 yılında eğitim ve öğretmen yetiştirme alanında yeni bir uygulamanın ortaya çıktığı görülmektedir. Bu Köy Enstitüleri olgusudur (Şeren, 1982).

3. Köy Enstitülerinin Kuruluş ve Amaçları

Köy Enstitüleri 17 Nisan 1940 tarihinde kabul edilen 3803 Sayılı Yasaya göre kurulmuştur. Köy Enstitülerinden önce de köye göre öğretmen yetiştirilmesi üzerinde durulmuş, bazı görüşler ve öneriler ileri sürülerek raporlar düzenlenmiştir (Gedikoğlu, 1971). Köy Enstitülerini köy öğretmen okullarının devamı gibi görenlere katılmayanların başında İsmail Hakkı Tonguç gelmektedir. Köy Enstitülerinin kurulmasında büyük emeği olan Tonguç'a (1947) göre: "Köy Enstitüleri Kanunu, o zamana kadar köy okulu adı ile deney okulu olarak açılmış olan kurumların aynı karakterde devamlılıklarını sağlamak üzere hazırlanmış bir kanun değildi. Onun için Köy Enstitülerinin tarihçesi incelenirken, bu noktanın göz önünde bulundurulması şarttır."

Köy Enstitüleri köy öğretmen yetiştirme bakımından önceki çabalara benzemekle birlikte; kuruldukları yerler, eğitim ve öğretim etkinlikleri ve kuruluş amaçları yönünden farklılıklar göstermektedir. Bu durum, bu kurumların kendine özgü olma özelliğini ortaya koymaktadır. Çünkü, öğretmen yetiştirmenin yanı sıra köyün kalkınmasında öncülük yapacak diğer meslek erbaplarının da yetiştirilmesi

amaçlanmıştır. Örneğin Köy Enstitüleri Kanunu'nun 1. maddesinde şöyle denilmektedir: “Köy öğretmenini ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmek üzere ziraat işlerine elverişli arazisi bulunan yerlerde, maarif vekilliğince Köy Enstitüleri açılır.”

Köy Enstitülerinin amacı sadece köye öğretmen yetiştirmek değildir. Ancak, öğretmen yetiştirme boyutu daha fazla önem taşımıştır. Köy Enstitülerinde, köyden alınarak yetiştirilen köylü çocukları düşünüldüğünde, köy koşullarına uyum sağlayabilen öğretmen tipi yaratılmak istendiği ortaya çıkmaktadır. Köy Enstitülerinin kuruluş amacı o güne kadar köyün eğitim sorunlarının ve gereksinimlerinin çözümlenmemiş olmasına bağlıdır. Daha önceki bazı uygulamalar olumlu sonuçlar vermiş olmasına karşın yinede istenilen düzeye ulaşılamamıştır. Örneğin; daha önce 1.6.1937 tarihinde kabul edilen 3238 Sayılı Köy Öğretmenleri Kanununun 1. maddesinde şöyle denilmektedir; “Nüfusları öğretmen gönderilmesine elverişli olmayan köylerin öğretim ve eğitim işlerini görmek, ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için köylülere rehberlik etmek için köy öğretmenleri istihdam edilir.”

Köyün belli oranda da olsa eğitim gereksinmesini karşılayan köy öğretmeni yetiştirme meselesi olumlu sonuçlar vermiş fakat yeterli olmamıştır. Oysa, Köy Enstitüleri hayatının sonuna kadar köyleri eğitim yolu ile canlandıracak, ilköğretimi %100 gerçekleştirecek öğretmen ve köye yarayan meslek erbabını yetiştirmek ihtiyacından doğmuştur (Tonguç, 1947). Köy Enstitüleri öncesinde köy öğretmenleri yetiştirme deneyimlerinin yeterli başarıya ulaştığı görülmemektedir. Köy Enstitülerinin bir özelliği de öğretmeni köye bağlayacak çeşitli zorlamaları getirmesiydi. Köy Enstitüleri Kanununun 5. maddesinde: “Bu müesseselerde tahsillerini bitirerek öğretmen tayin edilenler Maarif Vekilliğinin göstereceği yerde yirmi sene çalışmaya mecburdur. Mecburi hizmetlerini tamamlamadan meslekten ayrılanlar devlet memuriyetine ve müesseselerine tayin edilemezler. Bu gibilerin kendilerinden veya kefillerinden müessesede bulduklarına ait masrafın iki misli alınır” (Kültür Bakanlığı, 1940).

Bu zorlamaların dışında köyün eğitim ve öğretim işlerinin düzenlenmesinde de Köy Enstitüsü çıkışlı öğretmenlere çeşitli yükümlülükler getirmektedir. Kanununun 6. maddesinde bu konu şöyle dile getirilmektedir; “Köy Enstitülerinden mezun öğretmenler tayin edildikleri köylerin her türlü öğretim ve eğitim işlerini görürler. Ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için bizzat meydana getirecekleri örnek tarla, bağ ve bahçe, atölye gibi tesislerle köylülere rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini temin ederler. Bu öğretmenlerin disiplin işlerinin ne suretle verileceği bir nizamname ile tayin edilir.” Bu maddeden anlaşılacağı gibi Köy Enstitülerini bitirerek öğretmen olarak atanalar, gittikleri köylerde hem eğitim öğretim etkinliklerini düzenlemek, hem de köylüye örnek olması ve rehberlik etmesi açısından ziraatın fenni bir şekilde yapılmasını sağlamak zorunluluğu içinde tutulmuşlardır.

Köy Enstitüleri Kanunu ile köylere becerikli, köylüye örnek olabilecek öğretmenler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Köy Enstitüleri Kanununun kabul edilmesi sonunda Maarif Vekili Hasan Ali Yücel mecliste şu konuşmayı yapmıştır:

“Sayın arkadaşlarım bizim hazırladığımız encümenlerin üstünde çalıştığı bu kanun layıhasını şu anda kabul etmiş bulunuyorsunuz. Bu kanunun memleketimizin istikbali halkımızın maarif ihtiyacı ve köylümüzün kalkınması bakımından haiz olduğu ehemmiyet tasvibimize bir kere daha ve en esas surette tahakkuk etmiştir. Bunu görmekle büyük bir bahtiyarlık duyuyorum ve şahsen uzun yıllar kalbimde sakladığım bir idealin tahakkukuna şahit oluyorum. Onun için yüksek heyetinize bütün samimiyetimle, bütün yüreğimle bu tarihi anda en derin teşekkürlerimi arz ederim” (Kültür Bakanlığı, 1940).

Köy gerçeğinin yöneticiler tarafından görülmesi bu yasanın çıkmasında önemli rol oynamıştır. Mecliste kabul edilen bu yasa sayesinde köyün eğitim ve öğretim

ihtiyacının karşılanacağı inancının yöneticilerde de doğduğu görülmektedir. Görülüyor ki, Köy Enstitülerinin kuruluş amacı köylünün eğitim ve öğretimden yoksun kalmamasını sağlamaya yöneliktir.

4. Köy Enstitülerinin Kuruluş Yerleri

Köy Enstitüleri genellikle şehir ve kasabaların dışında demiryoluna veya karayoluna yakın köy ve köylerin bitişiğinde veya ortasında kurulmuşlardır. Kuruluşlarında genellikle şu ilkeler göz önünde tutulmuştur (Gedikoğlu, 1971):

1. Tarım işlerine elverişli arazinin olması ve bu arazinin devlete ait olması,
2. Arazinin çok verimli, işlenmesi kolay ve işlenmiş bağ ve bahçelerle zenginleştirilmiş olması,
3. Seçilen yerin 2-3 il için bölge merkezi olmasına elverişli, hava ve su bakımlarından sağlık koşullarına uygun yerler olması dikkate alınmıştır.

Bu koşulların her enstitünün kuruluşunda geçerli olmadığı, sayılan ilkelere uymayan bazı yerlerde de bazı enstitülerin faaliyete geçtiği görülmektedir. Ayrıca ilk açılan enstitülerin hazır binaların olduğu yerlerde açıldığı da bir gerçektir. Buna örnek olarak Kızılcıllu Köy Enstitüsü verilebilir. Ama şurası bir gerçektir ki, Köy Enstitüleri tarıma elverişli o bölgenin ortak özelliklerini yansıtan araziler üzerinde kurulmuşlardır. Enstitülerin nerelerde kurulacağı sorunu üzerinde uzun uzadıya düşünülmüştür. İlk kurulan enstitülerin aşağı yukarı aynı ziraat özellikleri olan bir bölgenin az çok merkezi bir yerde bulunması, her birinin bu özelliklere göre ziraat faaliyetlerini merkezleştirilmesi istenecek bir şeydir (Kirby, 1962).

5. Köy Enstitülerinde Öğrenci Seçme

Köy Enstitülerine kuruldukları tarihten itibaren, köylü çocukları alınmıştır. Önceleri beş sınıflı köy ilkokullarını bitirenlerin alınmaları düşünülmüşken, Köy Enstitülerinin sayılarının ve öğrenci taleplerinin artması sonucu, üç sınıflı eğitimli köy okullarını ve dört sınıflı köy okullarını bitirmiş köy çocukları da alınmıştır (Şeren, 1982). 3803 Sayılı Köy Enstitüleri Kanununun 3. maddesinde enstitüye alınacak öğrencilerle ilgili olarak şöyle denilmektedir. “Enstitülere tam devreli köy ilkokullarını bitirmiş sıhhatli ve musteid köylü çocukları seçilerek alınırlar.”

Köy Enstitülerine öğrenci seçiminde ise, bazı ölçütler konulmuş ve bu ölçütlere uyanlar enstitülere öğrenci olarak alınmıştır. Bu özellikler şöyle sıralanabilir (Gedikoğlu, 1971):

1. Köylü çocuğu olmak,
2. Sağlıklı ve sağlam olmak,
3. Zeki ve çalışkan olmak,
4. Kendi yaşlarına göre, bilgili ve başarı düzeyi daha iyi olmaktır.

Aranan bu ana niteliklere göre, seçimlerin isabetli olabilmesi için “öğrenci seçim fişi” düzenlenmiş ve seçim fişindeki esaslara göre seçimleri yapılmıştır. Müfettiş ve gezici baş öğretmenler köylere giderek istekliler arasından vücut, bilgi ve zeka durumları uygun olanların seçim fişlerini doldurarak milli eğitim müdürlüklerine ve enstitülere gönderirlerdi. Enstitülere gelen fişler öğretmenlerden oluşan bir komisyonca incelenir, kabul olunanların listeleri milli eğitim müdürlüğüne iletilirdi. Enstitüye gelen adaylar bilgi, anlayış bakımından bir komisyonca tekrar kontrol edilirdi. Ayrıca sağlık durumları enstitü doktorları tarafından bir raporla saptanırdı.

Bununla ilgili olarak tebliğler dergisinde yayınlanan bir tamimde şöyle denilmektedir:

“Seçilip çağrılan çocukların sıhhi muayeneleri Köy Enstitüleri idaresince enstitüde yapılacaktır. Kabul keyfiyeti sıhhi muayenenin neticesine göre teayün eder” (Tebliğler Dergisi, 1941, sayı 136).

Sağlık muayeneleri sonunda olumlu rapor verilerek okula öğrenci adayı olurlar, kendilerinden istenilen diğer belgeleri getirdikten sonra esas kayıtları yapılarak öğrenci olmaları kesinleşirdi. Alınan öğrencilerin okuldaki tüm giderleri enstitü tarafından, ancak enstitüye geliş yol giderleri ise öğrenciler tarafından karşılanırdı (Şeren, 1982). Sözü edilen tebliğler dergisinde yayınlanan tamimde bununla ilgili olarak: “Alınacak kız, erkek çocukların yiyecek, giyecek ve yatacak eşyaya ait ihtiyaçları enstitü idaresince temin edilecektir. Kabul edilen öğrencinin Köy Enstitüsüne gelme ve enstitüde iken, izinli köyüne gidip gelme yol masrafları öğrenciye aittir.” denilmektedir.

Enstitülere öğrenci alma yukarıdaki ilkeler doğrultusunda yapılmaya çalışılmış olmasına karşın, bazı aksaklıkların olduğu görülmüştür. Bu aksaklıkların giderilmesi için Bakanlık 1943 yılında bir genelge yayınlamak zorunda kalmıştır. Bu genelgede sözü edilen koşullar şöyledir:

- a) Her ilden alınacak kız ve erkek öğrenci sayısının iki kat adayı ilgililer tarafından görülerek, matbu fişler doldurulmak suretiyle müsteit olanlar arasından seçilecektir.
- b) Enstitülerin birinci sınıflarına tam devreli köy okulu mezunu alınmakla beraber, bir köyden iki çocuğu seçmek üzere eğitimli okullardan mezun erkek öğrenciler de enstitülerin ilk kısımlarına alınacaklardır.
- c) Köy Enstitülerine alınacak öğrenciler isteklerine göre öğretmen, köy sağlık memuru, köy ebesi olarak yetiştirileceklerdir.
- ç) Fişlerin sıhhatli şekilde doldurulmamasından seçime memur edilenler sorumlu olarak tutulacaklardır. Seçime memur edilenler ilköğretim müfettişleri, gezici başöğretmenler, bucak ve köy başöğretmenleri ve öğretmenleridir.

d) Seçim fişleri ilgili Köy Enstitülerine, adaylara ait bir liste de Bakanlığa gönderilecektir.

e) İlköğretim müfettişleri seçim işini zamanında verilen direktiflere göre yolunda yapılmasını sağlamakla mükelleftirler ve devamlı ilgi göstereceklerdir.

f) Köy Enstitülerine istekli adaylara, seçilenlere, babalarına, analarına, kanunlarda saptanan vazife ve hakları seçmenler tarafından etraflıca anlatılacaktır. Devletin sağladığı nimetlere karşı, külfetlerine katlanabilecek nitelikte seçilenlerin halen çiftçilikle geçinen köylü ailelerin çocuklarından olması, sağlık durumlarının bu işlere elverişli bulunması şarttır.

h) Seçilip çağrılan çocukların sağlık muayeneleri enstitülerde yapılacak, sağlık durumu elverişli olmayanlar enstitülere alınmayacaklardır.

Genelgeyle öğrenci alımının daha sağlıklı yapılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Hatta öğrencilerin illere, illerin ilçe ve bucaklarına, köyelerine, aynı aileden olup olmadıklarına göre de incelemeler yapılmıştır. Her ilden alınacak öğrenci sayısını bakanlık saptamış, bu sayıyı enstitülere bildirmesi sağlanmıştır. Buradaki amaç her enstitünün kendi bölgesine giren illerin her birinden öğrenci almasını sağlamaktır. Ayrıca, illerin bucak ve köyelerinden de ayrı ayrı öğrenci alınması amaçlanmıştır (Şeren, 1982).

Köy Enstitülerine, kız çocuklarının da alınması ayrıca bir önem taşımıştır. Çünkü bu dönemde kız çocuklarının enstitülere alınmasında bazı güçlükler vardı. Bu nedenle, ilk zamanlar kız öğrencilerin sayısı oldukça azdır. Fakat bu sayı Köy Enstitülerinin kapatılmasına doğru artmıştır. Yönetici ve öğretmenlerin enstitülere kız öğrenci bulmakta güçlük çekmelerinin nedeni ana-babaları ikna etmekte zorlanmalarıydı. Buna karşın belli oranda kız öğrenci, yönetici ve öğretmenlerin çabalarıyla enstitülere alınmıştır. Fakat erkek öğrenci sayısı karşısında bu sayının çok az olduğu görülmektedir (Gedikoğlu, 1971).

6. Köy Enstitülerinde Görev Alan Yönetici ve Öğretmenlerin Nitelikleri

Köy Enstitüleri kuruldukları yerler genellikle şehir ve kasabaların dışında köylerin yanı başındadır. Bu nedenle, enstitülerde görev alacak öğretmen ve yöneticilerin bazı fedakarlıklar göstermeleri gerekiyordu. Yeni kurulan bir enstitüde görev almak daha büyük fedakarlıkları gerektiriyordu. Köy Enstitülerinin, çoğunun kuruluşu başta bir müdür iki-üç öğretmen ve bir memurla başlamıştır. Omuzladıkları çadırlarla kurdukları karargâhta ya da bir ilkokul binasında basit araçlarla işlerini yapmak zorunda kalmışlardır (Gedikoğlu,1971). Köy Enstitülerinde görev alacak öğretmen ve yöneticilerin fedakarlıklarının yanı sıra bazı özellikleri taşımaları gerekiyordu. 3803 Sayılı Köy Enstitüleri Kanununun 17. maddesinde Köy Enstitülerinde görev alacak yönetici ve öğretmenlerin şu özellikleri taşımaları gerektiği vurgulanmaktadır. Bunlar:

- 1- Yüksekokul ve Fakülte mezunları,
- 2- Gazi Terbiye Enstitüsü mezunları,
- 3- Öğretmen Okulları mezunları
- 4- Ticaret Liseleri ve Orta Ziraat Okulları mezunları,
- 5- Erkek Sanat Okulları ve Kız Enstitüleri mezunları,
- 6- Köy Enstitüleri mezunları,
- 7- İnşaat Okulları mezunları,
- 8- Teknik ve Mesleki Okul mezunlarıdır.

Köy Enstitülerinde görev alan öğretmenler değişik kaynaklardan sağlanmıştır. 15/10/1946 tarihinde Köy Enstitülerinde görevli 620 öğretmenin mezun oldukları okullar bakımından durumları şöyle idi. 229'u fakülteler, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Yüksek Köy Enstitüsünden, 209'u öğretmen okulundan, 56'sı Kız Enstitüsünden, 27'si Ziraat Okulundan, 91'i Sanat ve Yapı Usta Okulundan, 8'i diğer meslek okullarındandır (Tonguç, 1947).

Köy Enstitülerinde çalışan öğretmenlerin üçte biri fakülte ve yüksekokul çıkışlıdır. Diğerleri ise çeşitli meslek okulları çıkışlıdır. Köy Enstitülerinin iş çeşitleri, çalışma alanları çok değişik olduğundan bu alanlar için gereksinme duyulan elemanda çeşitli idi. Bu nedendir ki, Köy Enstitülerinde görev almış öğretmenler çeşitli okullardan çıkışlılardır. Köy Enstitülerinde genel bilgi öğretmenine duyulan gereksinme kadar, tarım ve teknik öğretmenine de duyulmaktaydı.

Köy Enstitüleri yönetim açısından da önemli bir farklılık göstermektedir. Her türlü yönetim işlerine bütün öğretmenler ve öğrenciler iştirak ettirilmiş, bu suretle bütün işlerden mesul bir müdür ve müdür muavinleri hegemonyasının yaratılmamasına özen gösterilmiştir (Öztürk, 1961).

Enstitülerin yönetim işleri 1942 yılında yürürlüğe giren ve 184 maddeden oluşan Köy Enstitüleri Yönetmeliğine göre düzenlenmiştir. Bu yönetmelik, yönetim, eğitim, disiplin, sınav, defter ve demirbaş olarak beş bölümden oluşmaktadır.

Enstitülerin her türlü alandaki yönetim işleri için elemanlar ayrılmış ve görevlendirilmiştir. Bunlar sırası ile müdür, eğitim başılar, müdür yardımcıları, tarım başı ve yapı sanat başıları enstitünün yönetimine ilişkin kararlar alan ve uygulayan yönetim kurulunu oluşturmaktadır. Bunlardan başka, bu kurula yardımcı olan Sağlık Baş, Müzik Baş, Spor Baş, Denizcilik ve Balıkçılık Baş, Diğer Teknik İşler Baş, İşlik Baş ve Küme Başlar vardı. Her enstitünün kendi özelliklerine göre meslek ve teknik başılar ayrılabilirdi (Öztürk, 1961).

Köy Enstitülerinin bürolarında lüzumundan fazla memur kullanılmasına özen gösterilmiştir. Bir katip ve daktilo, bir hesap memuru, döner sermaye sorumlu saymanı, mutemet bütün işleri görürlerdi.

1942'de yürürlüğe giren Köy Enstitüleri Yönetmeliğinin uygulanması sonucu görevli elemanların her zaman enstitüde kalmaları, günün her saatinde işbaşında veya işe hazır bir durumda bulunmaları gerekiyordu. Çünkü enstitülerin programları buna göre düzenlenmişti. Köy Enstitüleri ve Okulları Teşkilat Kanununun 39. maddesinde enstitü yönetimlerinin görevleri ile ilgili olarak şöyle denilmektedir (Maarif Vekilliği, 1943):

“Köy Enstitüsü daireleri, enstitünün kesimine giren bütün köyleri tespit ve tetkik ederek bu köylerin her biri hakkında gereken bilgileri toplarlar. Köylerin durumlarına ve ihtiyaçlarına göre enstitüden mezun olacak eğitmen ve öğretmenlerin, gönderilecekleri köylerle ve bu köylerde 2. maddeye göre teşkil edilecek bölgeler hakkındaki tekliflerini maarif müdürlüklerine bildirirler. Bu teklifler valiliğin mütâlası ile beraber tasdik edilmek üzere maarif vekilliğine gönderilir.

Enstitü idareleri, enstitüde çalışan öğretmenler vasıtası ile bu köylerde mezunların yapacakları işleri planlaştırarak eğitmen ve öğretmenlere enstitüden mezun olmadan evvel bildirirler. 3803 Sayılı Kanunun 11. maddesine göre mezunlara alet, tohum gibi şeyleri ve hayvanları verirler.”

Buradan anlaşıldığı gibi, Köy Enstitüleri yöneticilerinin işi, sadece kendi okullarındaki eğitim ve öğretim etkinliklerinin düzenlenmesi değil, aynı zamanda çevre köylerin sorunlarına ve gerçeklerine de eğilmek olmuştur. İlgili maddeden anlaşılacağı gibi her enstitü, bölgesine giren köylerin izlenmesi sonucu rapor düzenlemek zorundadır. Bu durum enstitü yönetimine bir görev ve sorumluluk olarak verilmiştir.

7. Köy Enstitülerinde Eğitim ve Öğretim

Köy Enstitülerinin eğitim ve öğretim etkinliklerinin dayandığı ilkeleri belirtebilmek için bu kurumlarda hazırlanan çalışma çevresini, yaratılan havayı gözden geçirmek gerekmektedir. Enstitülerin temel taşını modern pedagojinin meydana koyduğu iş teşkil eder (Öztürk, 1961). Köy Enstitülerindeki çalışma planı uygulanan eğitim öğretim ilkeleriyle, köyün ve toplumun gereksindiği insan tipini yaratma amacıyla sıkı sıkıya ilgili ve iç içedir (Gediköğlü, 1971).

Bir eğitim kurumunun çalışma düzeni programları, işleyişi ve süresi o kurumun amaçlarını belirlemek açısından önemlidir. Köy Enstitüleri Yasasının 3. maddesinde öğretim süresiyle ilgili olarak:

“Enstitülerin tahsil müddetleri en az beş yıldır. Öğretmen olamayacağına kanaat getirilen talebenin, ayrılacağı mesleklerin tahsil müddetleri maarif vekilliğince tespit edilir” denilmektedir. Ayrıca, Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanununun 46. maddesinin açıklamasında şöyle denilmektedir (Maarif Vekilliği, 1943):

“Köy Enstitülerinde ve köy okulunda bilgi bir vasıta. Bu vasıta talebenin zekasını ortaya çıkarmak, muhayyilesini uyandırmak onlara bazı düşünme metodları vermek için kullanılacaktır. Basit bilgi edinmeye önem verme Köy Enstitüsünü ve köy okulunu saran iş hüviyetine asla denk düşmeyecektir. Köy Enstitülerinde kabiliyetli insan, ruhi kudretinde varlık olan ve fikri kudretiyle iş başaran vatandaşlar yetiştirmemiz lazımdır. Enstitülerde iş hedefine yönetilmeyen bilgiler kökleri ne kadar büyük ve çeşitli olursa olsun, bu fikir yapısı değil ancak bir malzeme yığını olacaktır.”

Bu anlayışa dayalı olarak beş yıllık öğrenim süresi içerisinde öğrencilere gerekli bilgiler verilmesi amaçlanmıştır. 1943 yılına kadar Köy Enstitüleri programlarını her öğretim yılı başında kendi gerçeklerine göre saptadıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığına gönderir, tasdik edilip döndükten sonra uygulamaya koyarlardı. Bu uygulamalar ışığında 1943 yılında Köy Enstitüleri Öğretim Programı hazırlanarak bundan sonra bu programın ışığında eğitim ve öğretim etkinlikleri sürdürülmüştür.

Köy Enstitüleri eğitim ve öğretim etkinliklerinin esasını iş ve iş içinde öğretim oluşturmaktadır. Günlük, haftalık, mevsimlik ve yıllık programlar bu esasa göre düzenlenmiştir. Bilginin kullanıldığı zaman anlamlı olacağı görüşü ağır basmaktadır. Örneğin, Köy Enstitülerinin mimarı sayılan Tonguç (1947) bu konuda şöyle demektedir:

“Uygulanmayan bilgi boş ve lüzumsuz bilgidir. Bir şeyi yapabiliyorsak aynı zamanda biliyoruz demektir. Doğru, iyi, düzgün yazamıyor veya resim yapamıyorsak, anlatmak istediğimiz konuyu bilmiyoruz demektir. Bir olayın deneylerini yapmaktan, müzik parçalarını bir alet ile çalmaktan veya notayı söylemekten aciz isek, o olayı veya o parçayı bilmediğimiz anlaşılır. İlgili kitabı veya dergiyi okuyarak, tabiatı ve sosyal hayatı inceleyerek bilgi edinmiyorsak, kitapta yazılan veya öğretmenin anlattığını ezberleme yolunu tutmuş, iskolastiğin esiri haline gelmişiz demektir. Köy Enstitülerinde yetiştirilen çocuklar, iskolastiğe köle olmaktan kurtarılmaya uğraşmıştır. Onların kültürleri, cila şeklinde ve ezberlenerek benimsenmiş bilgi değil, iş içinde iş vasıtasıyla öğrenilen gerçek ve öz bilgidir.”

Buradan anlaşılacağı gibi Köy Enstitülerinde "iş" kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Köy Enstitülerinin kendi binalarını kendilerinin yaptığı ve kendi gereksinmesi olan

buğdayını, meyve ve sebzesini kendisinin ürettiği göz önünde tutulursa durum daha açık bir biçimde anlaşılacaktır. Köy Enstitülerinin programında öğrencilere kuramsal bilginin yanı sıra tarım ve teknikle ilgili becerilerin de kazandırılmasının amaçlandığı görülmektedir.

Enstitülerin öğretim süresi olan beş yıl içinde 114 hafta kültür, fen, öğretmenlik bilgisi derslerine, 58 haftası ziraat derslerine ve çalışmalarına, 58 haftası teknik derslere ve çalışmalara, 30 haftası da beş yıllık sürekli tatillere ayrılır ve haftada 44 saat çalışılırdı (Maarif Vekilliği, 1944).

Köy Enstitülerinde çalışma düzeni de önemlidir. Bu düzen, günlük, haftalık, mevsimlik ve yıllık programlarda açıkça görülmektedir. Bilhassa yoğun bir günlük çalışma göze çarpmaktadır. Özellikle günlük gereksinmelerini kendilerinin karşıladığı görülmektedir.

Sabahın erken saatlerinde kalkan öğrenciler 8:00'e kadar temizlik, spor, kahvaltı ve sabah okuması yaparlar, saat 8:00'den sonra öğleye kadar derslere ve işlere dağılırlardı. Saat 12:00'de yemekte toplanırlar, öğle sonu çalışmaları 13:00'den 18:00'e kadar sürer, geceleri en az iki saat okuma ve ders hazırlığından sonra saat 22:00'de yatarlardı. Bunun yanı sıra iş ve kuramsal ders uygulamaları da yoğun bir şekilde sürdürülürdü (Kirby, 1961).

Haftalık çalışma, Köy Enstitülerinde pazartesi sabahından cumartesi saat 13:00'e kadar sürer denilmekte ise de haftanın tümünü kapsadığı görülmektedir. Çünkü gerektiğinde tatil olan gün ve saatlerde de görev verilebilmektedir. Genelde bir program düzenlenmiş olmasına rağmen, dersin ve işin gereğine göre ayrıca haftalık program düzenlenebilmektedir. Köy Enstitülerinde haftalık çalışmalar sonunda cumartesiye pazara bağlayan akşam eğlence etkinlikleri düzenlenir, böylece haftanın yorgunluğu atılmış olurdu. Mevsimlik programlar ise, enstitülerin coğrafi çevresi ve iklim koşulları göz önünde bulundurularak hazırlanır ve uygulamaya konulurdu (Gedikoğlu, 1971).

1943 yılına kadar her enstitünün programını kendisi yaptığı görülmektedir. Deneme ve incelemeler sonucunda 1943 yılında tüm enstitülerin kullanabileceği bir program yapılmıştır. Programda yer alan dersler kültür, ziraat ve teknik olmak üzere üç grupta toplanabilir.

Öğretim süresi beş yıl olan Köy Enstitülerinde öğrencilere çok farklı dersler okutulmuştur. Bu dersler gözden geçirildiğinde programın amacının köyün gereksinime duyduğu öğretmeni yetiştirmek olduğu anlaşılmaktadır.

Köy Enstitüleri, bir yaklaşıma göre 1942, diğer bir yaklaşıma göre ise 1945 yılında ilk mezunlarını vermiştir. Ancak, mezunları arasında öğretmenlerin sayısı olarak daha fazla olduğu görülmektedir. Köy Enstitülerinin kuruluş tarihi olan 1940 yılından kapatılış tarihi olan 1954'e kadar on beş binin üzerinde köy öğretmenini yetiştirdiği anlaşılmaktadır. Bu sayı 1952 – 1953 öğretim yılında şehir ve köylerde görev yapan öğretmenlerin yarısı kadardır (Öztürk, 1961).

8. Sonuç

Cumhuriyetin ilanından sonra eğitim ve öğretime büyük önem verildiği görülmektedir. Konunun önemini kavrayan Cumhuriyet Hükümetlerinin soruna çözüm bulmak için büyük bir çaba gösterdiği anlaşılmaktadır. Eğitimi toplumsal kalkınmanın önemli bir koşulu olarak gören yöneticiler öğretmen yetiştirmeyi ön planda tutma gereğine inanmışlardır. Atatürk bu gerçeği gören büyük bir devlet adamıdır. Konuşmalarının birçoğunda eğitimin ve öğretmenin önemini vurgulamıştır. Yeni kurulmuş Genç Türkiye'nin önemli sorunlarından biri de öğretmen sorunudur, Cumhuriyet'in ilk yıllarında öğretmen yetiştiren kurumlar hem nicel hem de nitel açıdan gereksinmeyi karşılayacak kapasitede değildi. Bu yıllarda nüfusun büyük çoğunluğu köylerde yaşadığından, bu dönemdeki eğitimin köye yönelik olması kaçınılmaz görünmektedir. Bu dönemde görev yapan öğretmenlerin sayısal yetersizliğinin yanı sıra köy koşullarına göre yetiştirilmemiş olmaları sonucu uyum sorunlarıyla karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

Köy Enstitülerinin kuruluş amacı köye uyum sağlayabilecek öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmektir. Köylüyü benimseyecek ve onlara örnek olabilecek öğretmenler köyü yadırgamayacak öğretmenlerdir. Bu nedenle, Köy Enstitülerine çalışkan ve zeki köy çocukları alınmıştır. Köyden alınan bu çocuklar köy gerçeğine göre yetiştirilmiş ve köyelerine gönderilmiştir. Köy Enstitülerinin genellikle şehir ve kasabaların dışında demiryoluna veya karayoluna yakın köy ve köylerin bitişiğinde kurulduğu görülmektedir. Ayrıca bu yerler seçilirken tarım işlerine elverişli olması ve 2-3 il için bölge merkezi olmasına dikkat edilmiştir. Bütün bunlar göz önünde tutulduğunda Köy Enstitülerinin Türkiye gerçeğine uygun kurumlar olduğu anlaşılmaktadır. Köy Enstitüleri köye öğretmen yetiştirmenin yanı sıra köyün gereksinme duyduğu diğer meslek erbabını da yetiştirmiştir. Köy Enstitülerinin 17 binin üzerinde öğretmen yetiştirdiği dikkate alındığında, öğretmen yetiştirme açısından başarılı olduğu söylenebilir.

Köy Enstitülerinde öğretmenlerin kültürel bilginin yanı sıra tarım ve teknikle ilgili bilgi ve beceriler de kazanarak yetiştikleri görülmektedir. Bu donanımla köye giden öğretmenler köyün hem eğitim öğretimiyle ilgilenmek, hem de onlara çalışmalarında rehberlik yapmak görevini üstlenmişlerdir. Kendilerinin de köy çocuğu olması nedeniyle, köylüyle iyi bir iletişim kurabilmiş ve onlarla anlaşabilmiş olduğu ileri sürülebilir. Köy Enstitülerinde eğitimin dayandığı ilke "iş içinde eğitimidir". Bu ilkelere dayalı bir eğitim-öğretim anlayışı içinde yetişen öğretmen, edindiği alışkanlıkları köylerde de sürdürme şansına sahiptir. Bu nedenle, Köy Enstitülerinden mezun olan öğretmenlerin sadece köyün eğitiminde değil aynı zamanda kalkınmasında ve aydınlanmasında da önemli görevler üstlenmişlerdir.

Kaynaklar

- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişimdeki Etkileri*. Ankara: Doğan Basımevi.
- Akyüz, Y. (1981). “Atatürk Öğretmenleri Dedi ki.” *A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi* (Atatürk’ün 100. Doğum Yılına Armağan).
- Barkan, Ö. L. (1980). *Türkiye’de Toprak Meselesi*. İstanbul: Gözlem Yayınları.
- Devlet İstatistik Enstitüsü (1973). *Türkiye’de Toplumsal ve Ekonomik Gelişiminin 50. Yılı*. Ankara: D.İ.E Yayınları.
- Gedikoğlu, Ş. (1949). *Niçin Eğitim Kurulları, Köy Enstitüleri*. Ankara: İdeal Matbaası.
- Gedikoğlu, Ş. (1971). *Evreleri, Getirdikleri ve Yankalarıyla Köy Enstitüleri*. Ankara: İdeal Matbaası.
- Kartekin, E. (1973). *Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi*. İstanbul: Sinan Yayınları.
- Kırby, F. (1962). *Türkiye’de Köy Enstitüleri*. Ankara: Rüzgarlı Matbaa.
- Koçer, H. A. (1974). *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kültür Bakanlığı. (1938). *Köy Eğitim Kanunu ve Talimatnamesi*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- Kültür Bakanlığı. (1940). *Köy Enstitüleri Kanunu*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Matbaası.
- Kültür Bakanlığı. (1941). *Tebliğler Dergisi*. Sayı:136.
- Maarif Vekilliği. (1943). *Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu İzahnamesi*. Ankara: Maarif Matbaası.
- Maarif Vekilliği. (1943). *Köy Enstitüleri Öğretim Programı*. Ankara: Maarif Matbaası.
- Maarif Vekilliği. (1944). *Köy Enstitüleri II*. Ankara: Maarif Matbaası.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1947). *Köy Enstitüleri Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1985). *Atatürk’ün Maarife Ait Direktifleri*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Öztürk, İ. (1961). “Köy Enstitülerinin Verimi”, *Tonguç’a Kitap*. İstanbul:Ekin Basımevi.
- Resmi Gazete. (1924). *Köy Kanunu*. Sayı: 68, Cilt: 5, Sayfa: 336.
- Şeren, M. (1982). *Türkiye’de Köye Öğretmen Yetiştirme. Köy Enstitüleri Sistemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Eğitim Fakültesi.
- Tonguç, İ. H. (1939). *Canlandırılacak Köy*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tonguç, İ. H. (1947). *Eğitim Yoluyla Canlandırılacak Köy* (2. Bası). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu. (1980). *Toplumbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: T.D.K. Yayınları.
- Türk Tarih Kurumu. (1989). *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.